

Skogsmaskinentreprenører

5/5 – Budsjett

Eva Skagestad (Skogkurs) og Birger Vennesland (Skog og landskap)

I en kartlegging blant 50 av 250 kjente skogsmaskinentreprenører i 2011 fant Skogkurs at bare 1 av 5 bedrifter opererte med budsjetter. Omtrent samme andel fikk vi bekreftet i en dybdeundersøkelse i 2013. Dette betyr ikke nødvendigvis at 4 av 5 ikke har kontroll, men det kan tyde på at mange vil ha et forbedringspotensial for bedre økonomistyring i bedriften.

I økonomisk litteratur skilles det mellom likviditetsbudsjett og resultatbudsjett. Et resultatbudsjett er et anslag eller simulering av bedriftens planlagte inntekter, kostnader og resultat for kommende år eller kommende periode. Et likviditetsbudsjett viser pengeflyten gjennom året, periode for periode. Likviditetsbudsjettet kan hjelpe til med å synliggjøre konsekvenser av planlagte investeringer, betydningen av å endre varelager, kredittid osv.

Hvordan bygge opp et resultatbudsjett

Mange skogsmaskinentreprenør velger å lage separate budsjetter per maskin eller maskinlag, for så å summere tallene i et samlebudsjett. Et eksempel på et slikt maskinbudsjett for en hogstmaskin er vist på neste side med en årsproduksjon på 31 000 m³. Dette eksempelbudsjettet kan du laste ned i Excel-format på www.jobbiskogen.no.

Avvirkningen varierer gjennom året. I vårt eksempel har vi periodisert produksjonen per måned. Variasjonen gir utslag på avvirket kvantum og dermed inntekt. På samme måte gir det også konsekvenser for variable kostnader som diesel, olje og sagutstyr. Andre kostnader, som leasing/lån, lønn og forsikring fordeler vi lineært utover året.

Bedriftsutvikling for skogbrukets entreprenører

Skogbrukets Kursinstitutt (Skogkurs) og Norsk institutt for skog og landskap (Skog og landskap) har i et samarbeidsprosjekt sett på hvilke utfordringer som er gjeldene blant norske skogsmaskinentreprenører og hvordan kompetanse kan bidra til en positiv utvikling av bransjen.

Alle tiltak, hjelpemidler og verktøy utviklet i prosjektet skal gi forbedringer på minst ett av tre områder for skogsmaskinentreprenørene:

- Forbedret økonomisk resultat.
- Bedre arbeidsmiljø og økt trivsel.
- Økt fleksibilitet og tilpasningsevne, -mer robust ovenfor morgendagens utfordringer.

Faktaark

Prosjektet har utarbeidet fem faktaark som presenterer hovedresultatene fra forskningsdelen i prosjektet. Disse omhandler følgende tema:

1. Maskinvalg i skogsdrift
2. Finansiering
3. Ledelse
4. Arbeidsmiljø og HMS
5. Budsjett

Årstidsvariasjon i produksjonen fører til at differansen mellom inntekter og utgifter varierer, og for noen måneder vil denne være negativ. Dette viser at det er viktig å planlegge slik at man ikke får problemer med å betale løpende utgifter. Summen av differansene viser hvor stort bidrag maskinen gir til andre utgifter i bedriften.

Maskinbudsjettet er et godt verktøy for involvering av de ansatte. Dersom den enkelte maskinfører blir klar over hvordan kostnadene og inntektene varierer, vil det gi større forståelse for hvordan deres prestasjon påvirker likviditeten.

Helhetlig oversikt

Dersom det er flere maskiner i en bedrift kan man sette opp tilsvarende budsjett for alle sammen, og så slå de sammen i et samlet resultatbudsjett. I dette budsjettet må også andre kostnader inn, for eksempel administrasjonsutgifter, firmabil, opplæring etc.

Mange regnskapsprogram har budsjetteringsverktøy som gjør det mulig å hente ut regnskapstall fra tidligere år, og sette de inn i et budsjettoppsett. I noen tilfeller kan du da selv velge om du skal bruke fjorårets tall + prisstigning, eller en annen prosentvis økning/reduksjon. Det å bruke erfaringstall fra egen bedrift gir en god pekepinn på hva som skal inn i budsjettet, men må justeres i forhold til investeringer, avskrivninger, eventuelle endringer i antall ansatte, antall maskiner osv. Og ofte vil det dukke opp uforutsette ting.

For å få et samlet bilde for bedriftens økonomiske situasjon anbefaler vi å ta i bruk Skogforsk sitt budsjetteringsverktøy REFLEX. Du kan laste ned gratis på skogforsk.se. I dette verktøyet kan du selv gjøre kalkyler og analyser av din egen bedrifts økonomi. REFLEX regner ut viktige nøkkeltall som faste- og variable kostnader, og dekningsbidrag. Du vil også få opp hva som er «break-even» produksjonen, dvs. hvor mange m³ du må produsere for å få lønnsomhet i bedriften.

Nyttige råd og tips finner du på Altinn sine nettsider: www.altinn.no/no/starte-og-drive-bedrift/guider/

Eksempel på budsjett for hogstmaskin. Kan lastes ned i Excel-format på www.jobbiskogen.no.

Måned	Periodesering (%)	Inntekter		Utgifter										Differanse; inntekter-utgifter	
		m ³	kr	Leasing/lån	Diesel	Olje	Sagutstyr	Forsikr.	Hjulutstyr	*Lønn	Vedlike-hold	Transport	Total		
januar	10	3 100	201 500	58 000	27 900	4 000	2 000	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	8 000	153 733	47 767
februar	10	3 100	201 500	58 000	27 900	4 000	2 000	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	8 000	153 733	47 767
mars	10	3 100	201 500	58 000	27 900	4 000	2 000	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	8 000	153 733	47 767
april	7	2 170	141 050	58 000	19 530	2 800	1 400	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	5 600	143 563	-2 513
mai	5	1 550	100 750	58 000	13 950	2 000	1 000	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	4 000	136 783	-36 033
juni	8	2 480	161 200	58 000	22 320	3 200	1 600	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	6 400	146 953	14 247
juli	3	930	60 450	58 000	8 370	1 200	600	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	2 400	130 003	-69 553
august	10	3 100	201 500	58 000	27 900	4 000	2 000	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	8 000	153 733	47 767
september	10	3 100	201 500	58 000	27 900	4 000	2 000	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	8 000	153 733	47 767
oktober	10	3 100	201 500	58 000	27 900	4 000	2 000	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	8 000	153 733	47 767
november	10	3 100	201 500	58 000	27 900	4 000	2 000	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	8 000	153 733	47 767
desember	7	2 170	141 050	58 000	19 530	2 800	1 400	1 500	2 000	2 000	58 333	10 000	5 600	143 563	-2 513
Totalt	100	31000	2 015 000	696 000	279 000	40 000	20 000	18 000	24 000	700 000	120 000	80 000	1 777 000	238 000	

Forutsetninger: Snittpris: m³ 65 Snittpris diesel/m³: 1 Snittpris diesel (kr): 9 Totalt antall m³: 31000 * = Lønn inkl. sosiale utgifter.